

VII – ROŚLINY LECZNICZE I ICH PRZETWORY STOSOWANE W CHOROBYCH UKŁADU ODDECHOWEGO I IMMUNOLOGICZNEGO

1. Nazewnictwo

Wytłumaczyć terminy: olejek eteryczny, olej, roztwór olejowy, syrop. W jakim celu sporządza się syropy jako postać leku?

2. Analiza organoleptyczna substancji roślinnych (15) oraz olejków eterycznych i ich składników:

Dla każdej z podanych substancji roślinnych zanotować najważniejsze obserwacje organoleptyczne (zapach, smak, barwa, postać), informacje dotyczące potwierdzania jej tożsamości metodą makroskopową (organoleptyczną) można odnaleźć w farmakopei.

Substancje zawierające śluz powlekające górne drogi oddechowe, o działaniu przeciwkaszlowym:

(*Althaeae folium* – liść prawoślazu, *Althaeae radix* – korzeń prawoślazu), *Farfarae folium* – liść podbiału, *Lichen islandicus* – porost islandzki, *Tiliae flos (T. inflorescentia)* – kwiat (kwiatostan) lipy.

Substancje zawierające olejki eteryczne o działaniu wykrztuśnym:

Menthae piperitae folium – liść mięty pieprzowej, *Eucalypti folium* – liść eukaliptusa, *Rosmarini folium* – liść rozmarynu, *Pini turio* – młode pędy sosny (egzemplarz pokazowy), *Thymi herba* – ziele tymianku.

Verbasci flos – kwiat dziewanny, surowiec śluzowo-saponinowy.

Olejki eteryczne i ich składniki:

Menthae piperitae aetheroleum – olejek eteryczny z liści mięty pieprzowej, *Mentholum* – mentol, *Eucalypti aetheroleum* – olejek eteryczny z liści eukaliptusa, *1,8-Cineolum* – eukaliptol, *Rosmarini aetheroleum* – olejek eteryczny z liści rozmarynu, *1,8-Cineolum* – eukaliptol, *Camphora* – kamfora, *Pini aetheroleum* – olejek eteryczny z igieł lub młodych pędów sosny, *α-Pinen* – alfa-pinen, *Thymi aetheroleum* – olejek eteryczny z ziele tymianku, *Thymolum* – tymol, *Carvacrolum* – karwakrol.

Substancje zawierające saponiny o działaniu wykrztuśnym:

Hederae folium – liść bluszczu, *Primulae radix* – korzeń pierwiosnki, *Saponariae radix* – korzeń mydlnicy.

Substancje zawierające glikozydy fenolowe o działaniu przeciwgorączkowym i przeciwzapalnym:

Salicis cortex – kora wierzby.

3. Omówienie zasad podstawowych metod otrzymywania olejków eterycznych i oznaczania ich zawartości w substancjach roślinnych za pomocą aparatu Derynga. (dwa stanowiska pokazowe)

4. Badanie zafałszowań olejków eterycznych (parami):

Wykrywanie obecności tłuszczów lub związków nielotnych, np. żywic:

Kilka kropli otrzymanego olejku nanieść na skrawek bibuły. Odwieść suszarką pod dygestorium przez ok. 2-5 min. Sprawdzić czy na bibule nie pozostały plamy tłuszczu. Obserwacje i wnioski zanotować w zeszyte.

5. Przygotowanie syropu prawoślazowego (zadanie dla 2 osób, 1 syrop na grupę):

Althaeae sirupus - syrop prawoślazowy, syn.: Syrop śluzowy (FP XII dział „Monografie narodowe”).

Syrop prawoślazowy jest płynnym preparatem zawierającym wodny wyciąg z korzenia prawoślazu.

Przepis:

<i>Rp.</i>		(weź)
<i>Althaeae radix</i>	5,0 cz.	(korzenia prawoślazu – dokładnie pięć części wagowych)
<i>Ethanolum (96 per centum)</i>	1,0 cz.	(etanolu 96% – dokładnie jedną część wagową)
<i>Saccharum</i>	64,0 cz.	(cukru – sacharozy – dokładnie sześćdziesiąt cztery części wagowe)
<i>Acidum benzoicum</i>	0,1 cz.	(kwasu benzoowego – dokładnie dziesiątą część części wagowej)
<i>Aqua purificata</i>	ad 100,0 cz.	(wody oczyszczonej – dopełnij do dokładnie stu części wagowych)
<i>M.f.sir.</i>		(zrób syrop)

Wykonanie:

Przygotować etykietę. Wytarować zlewkę na przesączony macerat.

Korzeń prawoślazu rozdrobniony (przesiany przez sito 5,6 mm), zalać mieszaniną 35 cz. (!) wody i 1 cz. etanolu (96%) i pozostawić pod przykryciem w temperaturze pokojowej. Macerat przecedzić do wytarowanej zlewki, na gorąco rozpuścić w nim cukier i kwas benzoowy. Po doprowadzeniu do wrzenia uzupełnić gorącą, świeżo przygotowaną wodą do 100 cz. i niezwłocznie przecedzić przez odpowiedni materiał filtracyjny (syrop można przefiltrować przez gazę).

Butelkę opatrzyć etykietą z dokładnym odpisem przepisu.

Sporządzić notatki zawierające opis wykonania syropu.